

ГАЗЕТА

КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

COGNOSCERE. DOCERE. ERUDIRE.

Видається з 1 січня 1817 року

Випуск 14 від 17 листопада 2025 року

*Відазнаємо разом
День заснування
університету
та День студента!*

**VIVAT, UNIVERSITAS!
VIVANT, PROFESSORES!**

КОЛОНКА РЕКТОРА

КАРАЗІНСЬКИЙ – ЦЕ МИ! ЦЕ ЛЮБОВ, ШЛЯХ І МАЙБУТНЄ!

День студента і День заснування Каразінського університету – це два свята, які для нас мають спільний сенс. Адже вони про молодість, віру, розвиток і незламність духу.

Каразінський університет – це серце, яке б'ється в ритмі епохи. Уже понад два століття воно не зупиняється ні на мить. Навіть у найважчі часи. Ми пережили війни, революції, випробування, але завжди залишалися вірними своїй місії: нести світло знання, свободу думки й силу духу.

Ми щодня бачимо, як наші студенти змінюють світ навколо себе. Своїми ідеями, талантами, щирістю. Вони – майбутні науковці, лідери, митці, лікарі, педагоги, творці нового світу. Але перш за все, вони є продовжувачами нашої великої традиції, що почалася з віри у силу освіти, розуму і людяності.

Коли я думаю про Каразінський, у мене перед очима не лише велична історія університету, а й очі наших студентів. Світлі, спрагли знань, сповнені мрій. Саме заради цих очей ми працюємо, розвиваємо університет, зберігаємо його дух і будуємо його майбутнє.

Ми різні, але нас єднає одне – любов до Каразінського. Це любов, що народжується у першій лекційній аудиторії, росте у вечірніх розмовах на сходах головного корпусу, живе у серці навіть тоді, коли ми далеко. Це любов, яка робить нас сильними.

День університету – це день, коли кожен із нас може відчутися частиною чогось більшого. Це день вдячності всім поколінням каразінців, які творили цей простір свободи й знань. І день віри в тих, хто продовжить цю місію завтра.

Я хочу побажати всім студентам: мрійте сміливо! Не бійтеся ставити собі високі цілі! Вірте в себе так, як ми віримо у вас! Нехай ваше студентське життя буде

сповнене натхненням, відкриттями, дружбою, любов'ю до знань і вірою в майбутнє. А університет нехай залишається вашим домом. Простором, де народжуються ідеї, виростають мрії й зміцнюється дух.

З Днем студента і з Днем заснування Каразінського університету, дорогі друзі!

Хай цей день нагадає нам усім: ми – частина великої історії, і ця історія продовжується.

*Професор
Тетяна КАГАНОВСЬКА,
ректор університету.*

МІЙ УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВ СТВОРИВ КАРАЗІНСЬКИЙ, А КАРАЗІНСЬКИЙ СТВОРИВ ХАРКІВ

До 221-ї річниці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна ми запитали викладачів і студентів: чим може пишатися наш університет за понад два століття своєї історії?

Антон Пантелеймонов, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи:

— Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна — це один із провідних закладів вищої освіти України, який цьогогоріч святкує 221-шу річницю від дня заснування. Упродовж усієї історії університет збагачував наукову картину світу, поєднуючи фундаментальні дослідження з вихованням інтелектуальної еліти. Каразінський традиційно посідає найвищі позиції в національних рейтингах і впевнено входить до кола найсильніших університетів світового рівня. Саме тут навчалися й працювали три лауреати Нобелівської премії — Ілля Мечников, Лев Ландау та Саймон Кузнець. Сьогодні університет залишається одним із найбільших наукових центрів України, де представлені всі сучасні напрями фундаментальної науки. Тут створюють інновації, що мають світове визнання, і формують покоління тих, хто мислить, творить і змінює майбутнє.

Борис Самородов, професор, проректор з науково-педагогічної роботи:

— Найголовніше досягнення університету, яким він, без сумніву, може пишатися, — єдність його спільноти, яка в будь-який час гуртується для подолання випробувань часу. Це не стіни, корпуси та меморіальні дошки, це люди, їхні думки, дії та здобутки. Розуміння важливості кожного члена спільноти, від студента до професора, від лаборанта до декана, від фахівця до проректора, обумовлює сталий розвиток та збереження в

будь-яких умовах унікального людського капіталу університету. Розвиток та збереження цього людського потенціалу наразі є однією з головних цілей розвитку та роботи спільноти задля відновлення та процвітання України, адже приклад Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна є взірцем стійкості та витримки для всього світу.

Олена Шаповалова, директор державного підприємства «Український державний центр міжнародної освіти», випускниця Каразінського:

— Найперше, що спадає на думку при згадці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна — це його унікальна атмосфера. Демократична, вільна, патріотична й молодіжно-запальна. Цього не змінила навіть війна. Університет, що за кілька десятків кілометрів від лінії бойових дій, вирує студентським життям. За роки свого існування університет пережив чимало трагічних і славетних подій. Проте завжди залишався на вістрі

наукової думки та новітніх ідей. З його аудиторій почали своє сходження десятки всесвітньо відомих вчених. Цей університет унікальний не лише в порівнянні з вітчизняними закладами вищої освіти. Він унікальний навіть за світовими мірками. Не кожен класичний університет у світі може похизуватися тим, що в ньому навчалися та працювали троє нобелівських лауреатів, величезною бібліотекою з архівом рідкісних видань і рукописів, астрономічною обсерваторією, кількома музеями та найстарішим ботанічним садом в країні. Саме завдяки таким величезним надбанням університет цілком органічно влився у світове наукове товариство: співпрацює з численними іноземними партнерами, університетами, надає можливість студентам отримувати подвійні дипломи, підтримує у своїх стінах діалог культур, залишаючись одним з лідерів за кількістю іноземних студентів. Я пишаюся тим, що свій шлях у вищій освіті розпочала саме з Каразінського університету. Бажаю кожному відчувати цю неймовірну атмосферу науки та виру студентського життя!

МІЙ УНІВЕРСИТЕТ

Ігор Денисенко, провідний науковий співробітник, професор ННІ «Фізико-технічний факультет», член-кореспондент НАН України:

— На питання: чим може пишатися Харківський університет імені В. Н. Каразіна за свою історію, мені спадає на думку одна відповідь: тим, що в його стінах уже понад 220 років працюють і навчаються гідні та яскраві особистості. Насамперед хочу відзначити випускників і студентів нашого факультету (за старою звичкою я так називаю ННІ «Фізико-технічний факультет»), які стали на захист країни після вторгнення росіян у 2022 році. От кілька імен: Р. І. Старовойтов, В. О. Целуйко, О. А. Кашаба та Б. М. Кожуховський. На превеликий жаль, серед випускників є і загиблі, яких я добре знав (А. В. Рябенський та А. О. Омаров). Вічна пам'ять та слава Героям! Університет також може пишатися високим рівнем викладання фізики та математики, його всесвітньо відомими науковими школами. Мені дуже пощастило мати за викладачів таких людей, як М. О. Азаренков, І. М. Адаменко, М. Р. Беляєв, Ю. А. Бережної, Т. І. Войцєня, В. Т. Грицина, В. Г. Зима, К. М. Степанов та В. Д. Ходусов, а пізніше працювати над дипломною роботою під керівництвом І. Є. Гаркуші та над кандидатською дисертацією під керівництвом М. О. Азарєнкова. Зараз обидва є академіками НАН України, визнаними фахівцями в галузі фізики плазми й працюють за сумісництвом на нашому факультеті. До того ж університет може пишатися своїми студентами, які є надзвичайно розумними, допитливими та енергійними. Дуже хочеться, щоб їх ставало більше, зокрема на нашому факультеті. Ба більше, університет, безперечно, може пишатися всіма його співробітниками, які за нинішніх екстремальних умов сумлінно виконують свою роботу, без якої і неможливе існування ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Сергій Литовченко, доцент, декан історичного факультету, кандидат історичних наук, кафедра історії стародавнього світу та середніх віків:

— Харківський університет може пишатися тим, що завжди, всупереч зміні назв та епох, залишався університетом — спільнотою тих, хто навчає та тих, хто навчається. Завжди був територією багатогалузевих досліджень, творчої наукової свободи, вільного обміну думками. І я сподіваюся, що саме таким наш університет залишиться й надалі. *Vivat Universitas!*

Руслан Запорожченко, доцент кафедри політичної соціології, голова наукового товариства університету:

— Я думаю, що університет може пишатися, як мінімум, трьома речами. По-перше, це його стійкість та незламність в умовах повномасштабного вторгнення. По-друге, це велика каразінська спільнота, яка разом долає різні труднощі та розвиває університет. По-третє, це його нобелівська традиція, адже який ще університет України може похизуватися трьома нобелівськими лауреатами?

Ілья Демиденко, студент 2 курсу магістратури, ННІ «Фізико-технічний факультет»:

— Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за свою історію став важливим науковим центром України. Саме завдяки йому Харків перетворився на велике індустріальне місто та культурну столицю сходу України. Він став альма-матер для багатьох видатних науковців національного та світового рівня. Звичайно, особливої уваги заслуговує зв'язок трьох нобелівських лауреатів з каразінським університетом — Льва Ландау, Іллі Мечникова та Саймона Кузнеця.

Ірина Карась, доцент, заступник директора з виховної роботи ННІ «Комп'ютерних наук та штучного інтелекту»:

— Каразінський університет може пишатися своєю атмосферою. Саме в ньому відчутно родинний затишок та безумовну підтримку. Тому каразінська родина — це не лише красиве словосполучення, а стан душі кожного причетного: від студента до ректорки.

Поліна Юдіна, голова студентської ради ННІ «Інститут державного управління»:

— На мою думку, наш університет може пишатися своїми студентами — тими, для кого він і створений. Наші студенти та випускники завжди були лідерами та провідними спеціалістами в різноманітних галузях. Каразінський став осередком формування інтелектуальної еліти різних поколінь і незважаючи на зовнішні виклики, продовжує формувати та розвивати потенціал учнів, який із року в рік допомагає нашій Батьківщині!

Руслан Калашніков, студент ННІ екології, зеленої енергетики та сталого розвитку:

— Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна по праву може пишатися своєю довгою та славетною історією. Це один із найстаріших і найвідоміших університетів України. Він вирізняється великою різноманітністю напрямів підготовки: тут навчають як природничим і технічним наукам, так і гуманітарним та соціальним. Також університет активно розвиває міжнародні зв'язки, співпрацюючи з провідними закладами освіти у світі.

Ольга Павлова, кандидат історичних наук, доцент:

— Каразінському університету багато можна чим пишатися. В усі часи в його стінах працювали видатні вчені, викладачі, винахідники, навчалися талановиті особистості, які прославили себе в багатьох галузях науки, освіти, мистецтва. ХНУ імені В. Н. Каразіна входить до 1% найстаріших університетів на планеті. Слід відзначити, що перший лауреат

МІЙ УНІВЕРСИТЕТ

Нобелівської премії, який народився в Україні, І. Мечников, був випускником Харківського університету. Перший вчений, який розшифрував писемність майя, Ю. Кнорозов, був також вихованцем нашого університету. Можна згадати і академіка М. Барабашова, одного з авторів і редакторів першого «Атласу зворотної сторони місяця». Серед численних імен і досягнень університетської історії хотілось би згадати і постать художника та академіка живопису Г. Семирадського, ім'ям якого названа університетська Художня галерея, яка цього місяця відзначить своє десятиліття.

Галина Годована, викладач центру довузівської освіти:

— Я мала радість бачити, як найменші мої учні приходили з гордістю на заняття. «Я навчаюсь у Каразінському університеті», — з гордістю розповідають вони друзям та рідним. Діти змалку відчують повагу до науки й сприймають себе частиною Каразінської спільноти.

Тетяна Богатирьова, диригент Karazin Orchestra:

— У Каразінського довга та виняткова історія. Понад 220 він сяє своєю величчю. Мистецтво інструментального музикування в ньому нерозривно пов'язане з його довгою історією. Пишаємося, що Karazin Orchestra продовжує цю традицію та є його невіддільною частиною. Вітаємо Каразінський з днем народження та Днем студента, бажаємо стійкості, невпинності,

гарних людей, які надихають і є натхненними. Щоб каразінська спільнота збільшувалася, а здобутки університету примножувалися. І, звичайно ж, бажаємо всім нам Перемоги!

Олександр Кіктенко, викладач історії та іспанської мови ліцею «Греміум»:

— Харків створив Каразінський, а Каразінський створив Харків, цей симбіоз заклав основи розвитку українського Сходу, був великим стартом науки, освіти, громадянського суспільства.

Софія Жук, студентка 5 курсу медичного факультету:

— Я здобуваю дві освіти в Каразінському і пишаюся здобутками свого університету! Міцний, чіткий, сучасний, класичний фундамент — потужний старт моєї професійної кар'єри. Щоденний розвиток, найсучасніше обладнання, найкращі викладачі — це все Каразінський! Є крутий симуляційний центр для загальної медицини, а також для стоматологів! Круті проекти, які щоденно впроваджуються та удосконалюють задля студентів! Є неймовірна лабораторія BioMed, це нове, прогресивне, іноваційне!

Каразінський — неймовірна Альма-матер!

Ганна Федорова, старша викладачка ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»:

— За понад два століття існування Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна заклав міцні підвалини української науки, культури й освіти, зробивши Харків одним із провідних науково-освітніх центрів Східної Європи. Саме тут народжувалися ідеї та відкриття світового рівня, а створені університетськими вченими наукові школи продовжують своє життя й нині. Університет гідно подолав історичні виклики — і саме завдяки цьому він продовжує навчати нові покоління, залишаючись маяком академічної стійкості й інтелектуального розвитку. І ми особливо пишаємося тим, що випускники ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» гідно представляють Україну у міжнародному просторі. Вони працюють у МЗС України, дипломатичних і консульських установах, міжнародних організаціях, реалізують себе як фахівці з аналізу зовнішньоекономічних процесів, а також менеджери у сфері туризму та готельно-ресторанного бізнесу. Крім того, значна частина викладачів та студентів бере участь у міжнародній академічній мобільності та викладає або проходить стажування за кордоном — це підтверджує нашу академічну відкритість і глобальний формат освіти. І саме тому ми з гордістю говоримо: наші випускники — це жива візитівка університету, які продовжують каразінські традиції, працюючи і досягаючи вагомих професійних здобутків в різних країнах світу.

Кристина Дворник, студентка 4 курсу ННІ «Каразінський банківський інститут»:

— Наш університет дійсно може пишатися тим, що незважаючи ні на що продовжує бути будинком освіченості і тримає свої двері відчиненими для всіх. Безліч факультетів, що живуть разом. Безліч різноманітних душ, що живуть у цих стінах. Це справжній скарб!

Ліна ТИМАРСЬКА.
Меланія РИБАЛКО.
Єлизавета МАНЖОС.

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ПІДПИСАНО МЕМОРАНДУМ ПРО СПІВПРАЦЮ МІЖ ХАРКІВСЬКИМ НАЦІОНАЛЬНИМ УНІВЕРСИТЕТОМ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА Й УНІВЕРСИТЕТОМ ЛІМОЖА (ФРАНЦІЯ)

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна та Університет Ліможа (Université de Limoges, Франція) підписали меморандум про співпрацю, спрямований на розвиток академічних і наукових зв'язків між двома провідними закладами вищої освіти.

Документ передбачає налагодження партнерських відносин у сфері освіти та науки, реалізацію спільних дослідницьких проєктів, академічну мобільність студентів і викладачів, а також обмін досвідом у межах міжнародних програм. У планах розширення спільних наукових досліджень, проведення конференцій, семінарів і культурно-освітніх заходів.

Підписання меморандуму стало черговим кроком у зміцненні

міжнародного партнерства
Каразінського університету та
сприятиме інтеграції української

вищої освіти у європейській освітній і
науковий простір.

ІНВЕСТИЦІЇ В МАЙБУТНЄ

КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДОЛУЧИВСЯ ДО ПРОГРАМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНИХ МЕНЕДЖЕРІВ

Команда Каразінського університету взяла участь у першому модулі другого циклу Програми професійного

розвитку академічних менеджерів, що реалізується Британською радою в Україні у межах спільного проєкту

Міністерства освіти і науки України та World Bank Ukraine .

Навчальний модуль «Роль університету у контексті суспільних трансформацій» відбувся на базі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» та був присвячений ролі університетів у суспільних трансформаціях, формуванню їхньої ідентичності та унікальності, реалізації третьої місії університетів і внеску у розвиток громад і суспільства.

Каразінський університет продовжує активно долучатися до професійних освітніх ініціатив, спрямованих на розвиток лідерства, управління та партнерства у сфері вищої освіти.

ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ НАУКИ В ІМ'Я МИРУ ТА РОЗВИТКУ

НАУКА ЗМІНЮЄ СВІТ: КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СВЯТКУЄ ВНЕСОК ДОСЛІДНИКІВ

10 листопада світова спільнота відзначила Всесвітній день науки в ім'я миру та розвитку – свято, яке нагадує про визначальну роль науки у формуванні майбутнього людства.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна – один із найдавніших і найпотужніших осередків української науки – гідно несе цю місію вже понад два століття. Каразінці щодня утверджують ідею, що наука – це не лише сфера відкриттів, а й простір людяності, відповідальності та взаємної підтримки.

У цей день ми вітаємо всіх дослідників, викладачів, студентів і партнерів університету, які своїми зусиллями формують інтелектуальне обличчя держави. Ваша відданість і невтомна

праця – це внесок у майбутнє України, у перемогу світла над темрявою, знання над невіглаством, миру над війною.

Разом ми доводимо: наука – це сила, що здатна змінювати світ.

СПОРТ

ЕЛІНА СВИТОЛІНА ТА СЕРГІЙ СТАХОВСЬКИЙ ПРОВЕЛИ МАЙСТЕР-КЛАС ДЛЯ ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ТЕНІСНОМУ КЛУБІ «УНІКОРТ»

Тенісний клуб «Унікорт» НСЦ «Каразінський» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна відвідали відомі тенісисти: Еліна Світоліна – найуспішніша тенісистка України всіх часів, у професійній кар'єрі якої Харків займав важливе місце, та Сергій Стаховський – український тенісист, який входив до еліти світового тенісу, переможець турнірів серії АТР, а нині військовослужбовець.

Гості познайомилися з ректором Каразінського університету Тетяною Кагановською й обговорили важливість розвитку дитячо-юнацького спорту та підтримку талановитої молоді,

особливо під час війни.

Далі зірки провели майстер-клас для юних тенісистів Харківщини. Захід відбувся у межах програми Svitolina Foundation, яка має на меті надихати майбутнє покоління українських тенісистів і сприяти розвитку спорту в регіонах України. Учасники майстер-класу взяли участь у цікавих тенісних вправах і відчували атмосферу справжнього спортивного свята.

Насамкінець зустрічі юні спортсмени отримали пам'ятні подарунки від Svitolina Foundation, зробили спільні фото й узяли автографи у своїх кумирів.

МІЖНАРОДНИЙ ДІАЛОГ ПАМ'ЯТІ: КАРАЗІНСЬКІ СТУДЕНТКИ ВИВЧАЮТЬ ІСТОРІЮ ПРИМУСОВОЇ ПРАЦІ В ЄВРОПІ

Протягом 18–25 жовтня 2025 року студентки історичного факультету взяли участь у першому етапі німецько-франко-української програми обмінів «Діалог слідів (Spurendialog)», присвяченій темі примусової праці в часи нацизму з особливою увагою до історій французьких та українських примусових робітників та робітниць.

Головним організатором програми є Асоціація дитячих та молодіжних обмінів «Kijuga e. V.» (Берлін) у співпраці з французькою організацією ЕССО (Доншери).

Партнерами проекту є кафедра історії України Каразінського університету, кафедра нової та новітньої історії з акцентом на історію Східної Європи Університету Фрідріха-Олександра міст Ерлангена-Нюрнберга.

Програма фінансується Німецько-французьким молодіжним офісом (DFJW/FGYO).

До складу групи від університету увійшли семеро студенток бакалаврської програми «історія та археологія»: Олександра Іванюк (1 курс), Діана Кобзар (2 курс), Вікторія Лашенко, Владислава Різніченко та Анастасія Звада (3 курс), Єлизавета Спасьонова, Єлизавета Малік (4 курс).

Керівник групи – доцент кафедри історії України історичного факультету Євген Захарченко.

Перший етап програми проходив у Німеччині. Учасники та учасниці з Франції, Німеччини та України відвідали музеї, архіви, меморіальні комплекси та документаційні центри з вивчення історії та популяризації пам'яті про примусову працю в Третьому Райху в Берліні, Ерлангені та Нюрнберзі, взяли участь у спеціально організованих воркшопах з вивчення

егодокументів українських примусових робітників та робітниць на базі Центру документації нацистської примусової праці (Dokumentationszentrum NS-Zwangsarbeit) в Берліні та кафедри нової та новітньої історії з акцентом на історію Східної Європи в Ерлангені Університету Фрідріха-Олександра.

У межах програми учасники відвідали історичні центри Берліна та Нюрнберга, музейно-меморіальний комплекс

концентраційного табору Заксенгаузен, архів міста Ерланген, меморіальний комплекс з'їздів націонал-соціалістичної партії в Нюрнберзі та Меморіальний будинок, де проходили Нюрнберзькі процеси.

Наступні етапи німецько-франко-української програми обмінів «Діалог слідів (Spurendialog)» заплановані на квітень та липень 2025 року на території Франції та Польщі відповідно.

У КАРАЗІНСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВІДКРИЛАСЯ ФОТОВИСТАВКА ІГОРЯ ЛАВРОВА «ВОЇНИ. ЛЮДИ. ГЕРОЇ»

7 листопада 2025 року в головному корпусі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна відбулося відкриття виставки запорізького фотохудожника Ігоря Лаврова «Воїни. Люди. Герої».

Проект покликаний показати війну крізь призму людських дол: на фотографіях обличчя воїнів 15-ї бригади оперативного призначення імені Героя України лейтенанта Богдана Завади «Кара-Даг», що тримають оборону на Куп'янському та Запорізькому напрямках, зафіксовані бойова робота та будні на фронті. Також окрема частина виставки представлена роботами журналіста Сергія Нужненка, створеними на Донеччині.

На заході були присутні автор виставки Ігор Лавров, військовослужбовці, народний депутат України Вікторія Кінзбурська, заступник начальника Харківської обласної військової адміністрації Іванов Євген, ректор Каразінського університету Тетяна Кагановська та проректор Анатолій Бабічев.

Відкриття розпочалося хвилиною мовчання на знак вшанування полеглих воїнів, зокрема тих, чий обличчя зображено на представлених світлинах.

Ректор Тетяна Євгеніївна зазначила: «Для університетської спільноти є великою честю, що ця виставка відбувається саме тут. Сьогодні важливо не забувати, якою ціною нам дається кожен день, який ми проживаємо, – і звернулася до військовослужбовців зі словами: – Я дякую всім вам за те, що кожен з вас на своєму місці робить

все можливе для нашого майбутнього та виховує молоде покоління своїм прикладом».

Виставка «Воїни. Люди. Герої» покликана до рефлексії про повагу, осмислення ціни свободи та відчуття єдності. Життєствердний настрій фоторобіт підносить упевненість у витривалість нашої Батьківщини та стійкість українського народу.

Експозиція триватиме два тижні, до 21 листопада 2025 року. Місце проведення: майдан Свободи, 4, головний корпус Каразінського університету, фойє другого поверху.

Лілія ДОЦЕНКО.

ПОДІЇ

КАРАЗІНЦІ ДОЛУЧИЛИСЯ ДО МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ, ПРИСВЯЧЕНОЇ 190-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ О. О. ПОТЕБНІ

23–24 жовтня 2025 року в Каразінському університеті відбулася «Міжнародна наукова конференція, присвячена 190-річчю від дня народження О. О. Потебні».

Організаторами конференції виступили філологічний факультет, навчально-науковий інститут філософії, культурології, політології, Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені

В. Н. Каразіна, а також Університет імені Ф. Палацького в Оломоуці (Чехія).

Конференція об'єднала науковців з України, Польщі, Швейцарії, Франції.

Під час наукової дискусії обговорено філологічну спадщину Олександра Потебні та розвиток ідей науковця в сучасному мовознавстві та літературознавстві.

ВІТАЄМО!

ХАРКІВСЬКІ СТУДЕНТИ-ФІЗИКИ – НАЙКРАЩІ В УКРАЇНІ ТА ПРЯМУЮТЬ НА СВІТОВИЙ ЕТАП!

24–26 жовтня 2025 року в онлайн-форматі відбувся XXII Всеукраїнський студентський турнір фізиків.

Цей турнір є інтелектуальним змаганням, переможць якого здобуває право представляти Україну на міжнародному рівні.

Гідно представивши розв'язання задач, що студенти готували протягом декількох місяців, у результаті двох відбіркових боїв та фіналу, з невеликим відривом перемогу здобула харківська команда, що складається зі студентів фізичного факультету та навчально-

наукового інституту «Фізико-технічний факультет» Каразінського.

успіхів на міжнародному етапі, що відбудеться у Оклахомі, США!

Вітаємо переможців і бажаємо їм

Аделаїда ТОМАШ.

ПИШАЄМОСЯ!

РОМАН ДЕГТЯРЬОВ ІЗ КАРАЗІНСЬКОГО – ЧЕМПІОН ЄВРОПИ З ШАХІВ СЕРЕД КОРПОРАТИВНИХ КОМАНД

Студент другого курсу ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Роман Дегтярьов у складі української команди Gresco став переможцем чемпіонату Європи із шахів серед корпорацій. Змагання відбулися 6–8 листопада в столиці Франції Парижі.

Команда Gresco змогла обійти такі відомі компанії, як Google DeepMind (Велика Британія), Global Ramblers (Чехія), ASML (Нідерланди). Загалом у турнірі взяли участь 53 команди.

Вітаємо представника Каразінського університету та чекаємо на нові перемоги!

5-ТА ТРАНШНАЦІОНАЛЬНА ЗУСТРІЧ ПРОЄКТУ ЕРАЗМУС+ CRED4TEACH – «MOOC-MICRO-CREDENTIALS FOR TEACHERS PROFESSIONAL DEVELOPMENT»

Захід відбувся 3–4 листопада 2025 року в Шкодерському університеті імені Луїджі Гуракучі та зібрав міжнародних партнерів із Німеччини, Португалії, Туреччини, України, Чорногорії та Албанії.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна на зустрічі представляли доцент кафедри практичної психології та інноваційних оздоровчих технологій навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Андрій Ломакін і заступник начальника управління міжнародних відносин Роман Нестеренко.

Під час зустрічі було проаналізовано хід проєкту, презентовано результати пілотного впровадження програми з присвоєнням мікрокваліфікації на базі МВОК, погоджено наступні кроки до його фінальної фази.

Андрій Ломакін представив основні досягнення робочої групи проєкту щодо розвитку університетської програми з присвоєнням часткових кваліфікацій або мікрокваліфікацій, «Ефективне online навчання» з присвоєнням мікрокваліфікації «Педагог-розробник цифрових освітніх ресурсів», підкресливши розробку та надання цих мікрокваліфікацій як інноваційного методу, що сприяє професійному розвитку різних груп педагогів.

Представники університету взяли участь у двох семінарах, у результаті яких було розроблено план дій, за яким були визначені подальші кроки щодо забезпечення безперервності та стійкості проєкту. Усі установи-партнери обмінялися конкретними ідеями щодо розробки цього плану й обов'язків, які будуть виконані на

наступних етапах проєкту.

За підтримки муніципалітету міста Шкодер учасники також насолодилися відвідуванням Будинку-музею «Осо Кука» та Музею пам'яті.

Особлива подяка координаторам CRED4TEACH і всім партнерам проєкту за їхню співпрацю та постійну відданість посиленню спільних зусиль у сприянні інновацій і досконалості в освіті педагогів.

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УНІВЕРСИТЕТУ

«МИ ПЕРЕТВОРЮЄМО СТУДЕНТІВ НА НАУКОВЦІВ»: ПИЛИП КУЗНЕЦОВ – ПРО ТРИ РОКИ ДИРЕКТОРСТВА, НАТХНЕННЯ І МАЙБУТНЄ ФІЗТЕХУ

До Дня народження Каразінського університету та триріччя директорства ми поспілкувалися з директором навчально-наукового інституту «Фізико-технічний факультет», кандидатом фізико-математичних наук, доцентом Пилипом Кузнецовим.

У розмові – про відзнаку НАН України, молодь у науці, квантові технології, керівництво в часи війни, амбітні проекти та мрії, що формують майбутнє фізтеху.

– Пане Пилипе, насамперед вітаємо вас із відзнакою НАН України «Талант, натхнення, праця». Як вважаєте, за що отримують такі нагороди?

– На фізико-технічному факультеті працює багато академіків та членів-кореспондентів НАН України – нині таких десятеро. Це справді разюча цифра для одного університетського підрозділу. У певному сенсі ми філія Академії наук, але з освітньою складовою: перетворюємо студентів на науковців, які далі працюють у провідних наукових установах.

Наша співпраця з НАН України є

фундаментальною. Тож відзнаку я отримав як директор, але сприймаю її як спільне досягнення всього колективу. Як науковець я ще молодий, і для мене важливо зберігати натхнення, бачити перспективу й рухатися вперед.

– А що потрібно, щоби рухатися вперед?

– Передусім – залучати молодь. Це одна з ключових функцій моєї роботи. Ми прагнемо показати, що наука – це не щось абстрактне, а реальний шлях

розвитку, самореалізації та успіху.

Сьогодні бачимо чудові результати вступної кампанії: Каразінський університет отримав найбільшу кількість заяв на спеціальність «Прикладна фізика та наноматеріали» (Є6) – більше, ніж навіть Київський і Львівський університети. Це сигнал, що ми рухаємося в правильному напрямку, попри всі труднощі.

Дуже важливою є робота зі школярами. Уже два роки поспіль проводимо «Літню школу з ядерної фізики». Того року, за підтримки Європейської мережі ядерної освіти (ENEN), цього року – у межах проекту NURECAB. Ця школа для старшокласників, і дійсно відкриває їм двері у світ науки.

Ця школа відбувається повністю офлайн: понад 60 учасників мають змогу побачити високотехнологічне лабораторне обладнання, заглянути в наносвіт, відвідати бази клінік, де лікують онкозахворювання ядерно-фізичними методами. Показуємо дітям лабораторії ННЦ «ХФТІ», НТК «Інститут монокристалів» НАН України, знайомимо з ученими, які

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УНІВЕРСИТЕТУ

працюють на лінійних прискорювачах, приводимо до кабінету нобелівського лауреата Льва Ландау. І це справляє ефект! Діти бачать, що в Україні є майбутнє для науки. Тож кількість вступників щороку зростає. Це наша спільна перемога.

– Які нові напрями й професії сьогодні формують фізтех?

– Факультет суттєво змінюється. Якщо раніше наша базова мета – підготовка фахівців для ядерної галузі, то тепер активно розвиваємо напрями майбутнього – квантові технології, квантові обчислення, кіберфізику, медичну фізику.

Поточний стан квантових технологій можна порівняти з тим, на якому п'ять років тому перебував штучний інтелект. Тоді мало хто вірив, що ШІ стане всюдисущим, а сьогодні він – у кожному смартфоні. Так само буде й з квантовими системами – через 5–7 років вони стануть звичними для повсякденної науки та технологій.

Ми вже відкрили нову міждисциплінарну магістерську програму «Квантові технології та квантові обчислення». Бакалаври мають можливість здобути фундаментальні знання з прикладної

та медичної фізики, а вже потім працювати в IT-компаніях чи лабораторіях світу.

Сучасна наука міждисциплінарна за своєю природою. У тій же ядерній медицині потрібно об'єднувати фізиків, біологів, хіміків. І саме Каразінський університет – ідеальний простір для науки без меж.

– Які проєкти сьогодні можна назвати найамбітнішими?

– Я можу виділити три стратегічні цілі, які потребують вирішення людством. Перша – це розвиток та отримання новітніх джерел енергії. Цю проблему, на теперішній час найефективніше вирішує ядерний поділ. У цьому напрямі в інституті працює кафедра матеріалів реакторобудування та фізичних технологій, де виконують важливий міжнародний проєкт NURECAB. Але в майбутньому ми прямуємо до одного із глобальних напрямів – керованого термоядерного синтезу. У нас також є окрема кафедра, яка займається цією тематикою та виконує проєкти, зокрема EuroFusion та Plasma-Spin-Energy. Це приклад, коли фундаментальна наука безпосередньо переходить у сферу інновацій.

Друга ціль – підвищення швидкості

обробки інформації. Як відомо, кількість інформації у світі зростає експоненціально, а отже нам потрібні надшвидкі пристрої, здатні обробляти великі потоки даних. На кафедрі фізики ядра та високих енергій імені О. І. Ахієзера виконують проєкт «Квантова динаміка в новітніх халькогенідних матеріалах та пристроях» за підтримки Національної академії наук США та Управління військово-морських досліджень у межах Міжнародного багатостороннього партнерства для створення стійкої системи освіти та науки в Україні (IMPRESS-U).

Третя, соціальна мета – це підвищення для якості профілактики, діагностики та лікування захворювань. На кафедрі медичної фізики та біомедичних технологій виконують державне замовлення на «Розроблення ядерно-фізичних методів лікування та діагностики онкологічних захворювань» та міжнародний проєкт з Університетським медичним центром м. Гронінген (Нідерланди).

Також в ННІ «ФТФ» дуже сильна школа теоретичної фізики. Нещодавно у Франції, в м. Орсе, відбувся семінар пам'яті академіка Миколи Шульги – українські фізики там показали надзвичайно високий рівень. Наші теоретики задають тон

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УНІВЕРСИТЕТУ

експериментам у Європі. Пам'ятаю пораду Миколи Федоровича: «Не поспішай кидатися в європейську науку – увійди в неї як експерт, який має досвід і репутацію». Ця фраза багато для мене значить. Ми не наздоганяємо, ми партнери, і маємо що показати світу.

– Три роки директорства – це вже етап. Як вам працювалося у воєнний час?

– Це був виклик. Коли мені запропонували очолити інститут, я розумів це не подарунок, радше виклик, який я готовий був прийняти. Так, я вже мав досвід виконання обов'язків завідувача кафедри, але посада директора – це інший масштаб. Пам'ятаю, як зателефонував академіку Миколі Шульзі. Він тоді сказав: «Це велика відповідальність. Але це потрібно для факультету, і ти як випускник фізтеху впорасишся». Його слова стали підтримкою. І далі – просто робота, день за днем. Було непросто, особливо в перший рік. Менше вільного часу, невикористані відпустки, але я щасливий і ні про що не шкодую. У такі часи ти розумієш, що керівництво – це не про посаду, а про служіння команді.

– А як відновлюєте сили? Є час на відпочинок?

– Люблю поратися на дачі, проводити час із родиною. Катання на сноуборді, футбол – мої улюблені види активності, хоча часу бракує. Ще один спосіб «перезавантаження» – відрядження. Це теж робота, але коли бачиш, як європейські університети вибудовують науку, як ми можемо долучатися – це надихає. А взагалі... душа проситься на море. (усміхається).

– Онлайн чи офлайн? Якою ви бачите освіту після війни?

– Це як вибір між бензиновим, електричним та гібридним двигуном. Відповідь десь посередині.

Наприклад, практику з теоретичної механіки можна чудово провести онлайн: відкриваю Zoom, беру стилус

– і пишу формули на віртуальній дошці. Але коли збираємося офлайн, результативність зовсім інша: живе спілкування, кава на перерві, студентське життя. Це – класика, як бензиновий двигун.

Водночас якщо поважний професор із високорейтингового закордонного університету читає лекцію нашим студентам у Zoom – це теж неоцінно. Тож освіта майбутнього

буде гібридною: частина офлайн, частина онлайн і обов'язково відсоток самостійної роботи.

– А які вони – першокурсники сьогодні, діти війни?

– Вони неймовірні. Умотивовані, цілеспрямовані, свідомі. Торік у нас вступило 16 осіб, з яких 5 з першим пріоритетом, цього року – 18 першопріоритетників, серед

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УНІВЕРСИТЕТУ

них є 200-бальники і переможці всеукраїнських та міжнародних конкурсів.

У мотиваційних листах вони пишуть: «Хочу розвивати ядерну галузь України, щоб наша країна була передовою ядерною державою». Це надихає.

Так, війна – це трагедія, але вона ввімкнула в нас функцію виживання та розвитку. Наші діти ростуть у складних умовах, і саме тому стають сильнішими.

– І нарешті, ваш девіз і мрія?

– Я ніколи не сприймаю девіз як просто гасло, біля якого можна поставити галочку. Якщо є ціль і я її досяг, – що далі? Зупинитися? Ні. Мій справжній девіз – не зупинятися. Постійно прагнути розвитку, вдосконалення, нового рівня якості. Адже наука – це живий організм, вона дихає, росте, шукає, відкриває.

Є така шкала TRL – Technology Readiness Level (рівень готовності технології). Від одиниці, коли є лише ідея, до дев'ятки, коли ця ідея стає реальністю, технологією, якою користується світ. І фізтех показує, як пройти цей шлях від одиниці до дев'ятки: від фундаментальних знань

до практичного впровадження, від концепції до результату.

Моя мрія – щоб ми завжди мали потужні науково-технологічні ідеї і щоб вони реалізовувалися тут, у нашій країні. Щоб з наших лабораторій та аудиторій виходили рішення, які змінюють життя людей.

Деякі науковці говорять: «Треба зберегти наукові школи». Але я вважаю

інакше. Не зберігати, а розвивати. Бо зберігати – це про минуле, а розвивати – про майбутнє. І коли ми розвиваємо, даємо науці дихати, рухатися, відкривати нові горизонти.

Тому все починається з простого – з натхнення і команди. Саме вони дають сили йти вперед, долати труднощі, творити сенси. І саме завдяки їм ми маємо шанс не просто будувати науку, а будувати майбутнє України.

Ліна ТИМАРСЬКА.

«ЦІ НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ – ПРАКТИЧНИЙ ПУТІВНИК У ДОРОСЛЕ БЕЗПЕЧНЕ ЖИТТЯ», – ОЛЬГА ТАГЛІНА, АВТОРКА КОМПЛЕКТУ «ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ», ВІДЗНАЧЕНОГО НА ВИСТАВЦІ-КОНКУРСУ НАВЧАЛЬНОЇ ТА НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Ольга Тагліна – доцент, кандидат біологічних наук за спеціальністю «Генетика». За результатами щорічної виставки-конкурсу навчальної та наукової літератури, Ольга Валентинівна відзначена дипломом II ступеня за комплект навчальних посібників «Здоров'я, безпека та добробут» – інтегрований курс для 6 класів закладів загальної середньої освіти.

– Пані Ольго, якою була ваша реакція на таке високе визнання наукових досягнень?

– Дуже приємно, коли твоя робота є корисною для суспільства й отримує високу оцінку. Добре, що в нашому університеті існує виставка-конкурс навчальної та наукової літератури, у якому можуть взяти участь і ті науковці, які сьогодні сприяють здійсненню реформи шкільної освіти. На біологічному факультеті перед війною були відкриті дві ОПП. Одна з них для підготовки магістрів за спеціальністю А4 (014.05) «Середня освіта» (біологія та здоров'я людини), а інша – для підготовки бакалаврів за цією ж спеціальністю. Тобто університет готує вчителів для Нової української школи (далі – НУШ). Написання сучасних підручників для середньої освіти є частиною такої роботи.

– З чого складатиметься ваш комплект навчальних посібників?

– Підручник «Здоров'я, безпека та добробут», який був відзначений журі виставки-конкурсу навчальної та наукової літератури, є частиною низки підручників для 5–9 класів НУШ. Йому

передуватиме підручник для 5 класу, а після нього вже були написані підручники для 7-х і 8-х. До кожного підручника обов'язково додається великий комплекс різноманітних методичних матеріалів: від робочих зошитів до електронних додатків. Усі ці підручники й методичні розробки є сучасними та відповідають чинній модельній навчальній програмі інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь). За ними вже навчаються десятки

тисяч школярів і школярок. Це ті підручники, за якими вже навчають дітей і наші випускники, що навчалися за програмами «Середня освіта». Я щиро вдячна всім своїм колегам, які забезпечують роботу ОПП «Середня освіта» за багатьма напрямками, і керівництву нашого університету за підтримку й розуміння важливості такої роботи.

– Поділіться, скільки ви працювали над комплектом навчальних

посібників?

– Робота над комплектом підручників потребує професійної підготовки та займає багато часу, тому що коли тексти написані, то має відбутися експертиза, потім апробація, що триває рік, потім знов експертиза, потім отримання грифу МОН. Для створення підручника потрібна команда професіоналів різного профілю, кожен з яких виконує свою роботу. Автори підручника, які відповідають за його зміст, є частиною такої команди. А робота над комплектом займає два роки.

– Що стало поштовхом до творення посібника?

– Я свого часу долучилася до роботи, що спрямована на здійснення ключової реформи Міністерства освіти і науки – створення НУШ. Мені подобається брати участь у побудові такої школи,

у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учнівству не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті. А підручник «Здоров'я, безпека та добробут» – це практичний путівник у доросле безпечне життя. Насамперед хочеться допомогти школярству усвідомити необхідність збереження власного здоров'я, уміти дбати про свою безпеку та безпеку рідних людей. Це стало першочерговим в умовах війни. Ми робили підручник-сценарій, насичений численними ігровими ситуаціями, які навчатимуть, пояснюватимуть, виховуватимуть через гру, діалог, монолог, творчість, мрії. Для цього в тексті підручника є рубрики «Поміркуйте й обговоріть ситуацію», «Обговорення в загальному колі», «Поділіться своїми думками», «Змодельуйте ситуацію», «Відкритий мікрофон». Кожна тема переплітається з іншими, формуючи спільний сенс, який може бути

втраченим, якщо якусь тему розкрити неповністю.

– Який етап роботи був найскладнішим?

– Коли почалася війна й підручники створювали буквально під бомбами, що долітали до дворів і домів нашої команди (автори, редактори, верстальники, коректори), до видавництва «Ранок», до його друкарні та міста в цілому – до вулиць, якими ми ходили.

– Чи плануєте продовжувати роботу над подібними проєктами? Можливо, наступний комплект?

– Уже роблю. І все, що роблю, роблю в команді. Це підручники «Біологія» для 7–9 класів. Продовжується робота над підручниками «Здоров'я, безпека та добробут» для 8 і 9 класів. Є інші проєкти, які мені теж цікаві.

КРАЩА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

– Чи залучали ви до роботи студентів або колег? Хто допомагав по роботі, давав «свіжий» погляд?

– Я сама із задоволенням долучаюся до роботи своїх колег, студентів і випускників біологічного факультету. Обожаю працювати в команді! Серед моїх колег співавторка підручника «Біологія» Ольга Михайлівна Утевська – українська вчена в галузі генетики, доктор біологічних наук, професорка кафедри генетики та цитології, людина яскрава, талановита й креативна. Вона авторка багатьох нових підручників для середньої освіти, співавторка серії сучасних підручників для ЗВО, учасниця шести наукових проєктів, зокрема трьох міжнародних. У неї завжди «свіжий погляд» на те, що відбувається, вона впроваджує до підручників новітні наукові досягнення, її тексти є зрозумілими та цікавими, а її таланти проявляються у всьому, чим би вона не займалася! Іншим моїм співавтором підручника «Біологія» є випускник нашого біологічного факультету Андрій Михайлович Самойлов – заслужений учитель

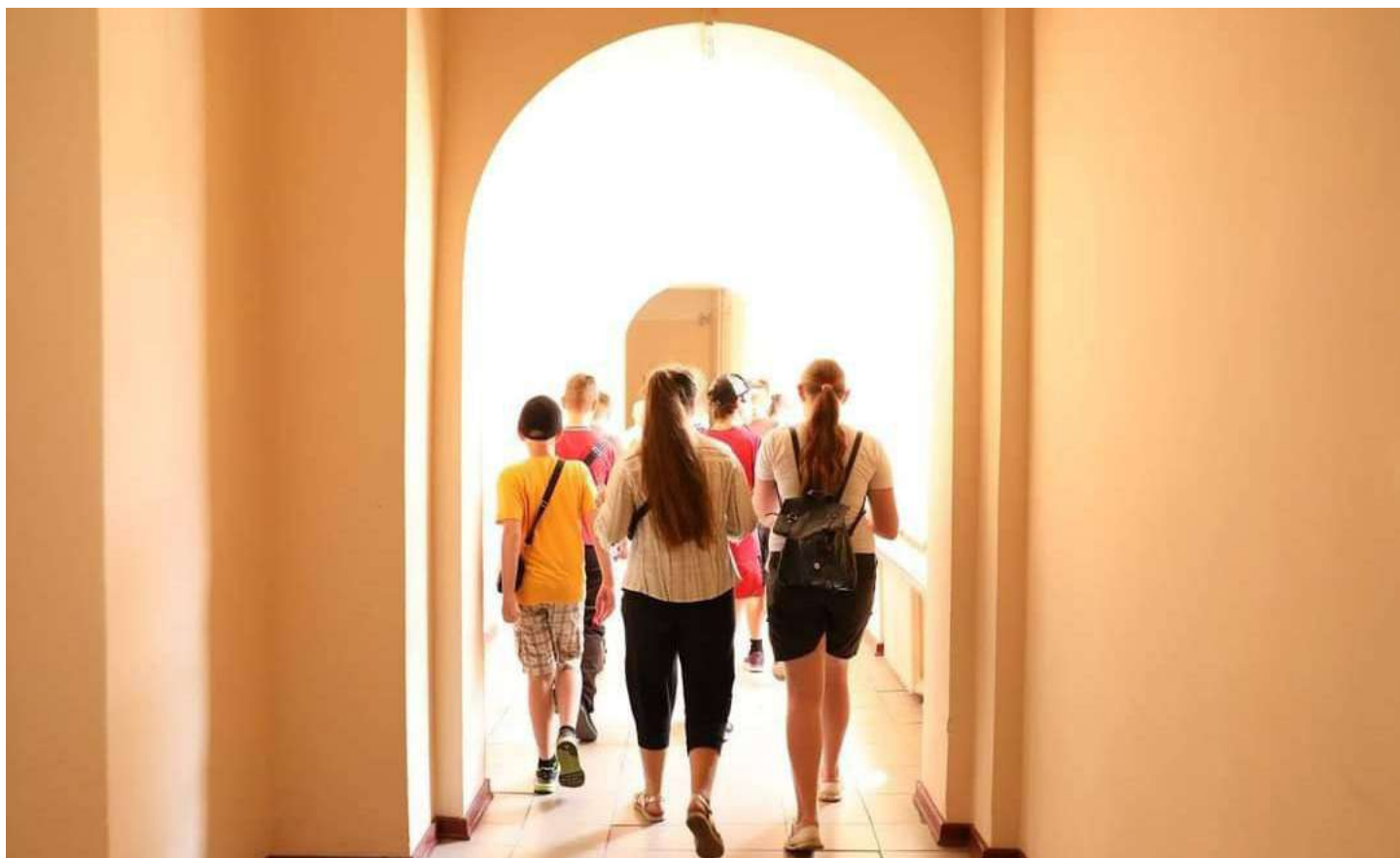
України, учитель біології Харківського ліцею № 47. Це під його керівництвом команда учнів взяла участь у програмі міжнародних космічних експериментів SSEP (Student Spaceflight Experiments Program), стала її фіналістом і відправила мінілабораторію на міжнародну космічну станцію на кораблі SpaceX Dragon. Андрій Михайлович є автором наукових статей, співавтором підручників та посібників. Він популяризує свій досвід на конференціях та семінарах, ділиться здобутками своїх учнів і учениць у соціальних мережах, веде Youtube-канал, де розміщує відеозаписи власних онлайн-уроків. Поряд з ним легко працювати, бо він завжди випромінює якусь позитивну енергію та оптимізм!

– Як би ви описали сьогоднішніх школярів? Які їхні особливості?

– Сучасне школярство вже четвертий рік у ситуації, коли йде війна. Українські діти навчаються за різними методиками, у різних країнах, на різних мовах, у різний спосіб. Часто під обстрілами, дехто на окупованих

територіях. Це перше покоління, яке має навчитися діяти адаптивно й адекватно в умовах, що швидко змінюються, вміти жити в кризовому світі та відстоювати власне право на життя. У чому особливості сьогоднішніх школярів і школярок? Вони всі дуже різні: за досвідом, набутим знанням і вмінням, інтересам і поглядам, особливостям поведінки... У них однакові лише цінності, бо кожен з них розуміє, що життя – це цінність, здоров'я – цінність, освіта – цінність, родина – цінність, Україна – цінність. Війна – це жорсткий учитель, тому сучасне школярство багато чого розуміє, чого не розуміли їхні батьки. Ось вони, сучасні школярі й школярки, які йдуть по залитому світлом коридору нашого університету на мою рідну кафедру генетики і цитології. Це моя довоєнна, сонячна, неповторна світлина. Дуже особлива для мене. Таким я й бачу наше школярство, для якого живу та працюю.

Меланія РИБАЛКО.

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УНІВЕРСИТЕТУ

«ЯК УНІВЕРСИТЕТ СТАЄ ТОЧКОЮ ОПОРИ ПІД ЧАС ВІЙНИ»: ІСТОРІЯ РУСЛАНА ЗАПОРОЖЧЕНКА ПРО ВІРУ, ОСВІТУ Й СИЛУ СПІЛЬНОТИ

Доцент кафедри політичної соціології, голова наукового товариства університету, викладач і дослідник Руслан Запорожченко – про те, як університет стає точкою опори під час війни, чому наука має людське обличчя і як віра в освіту допомагає не зупинятися.

– Пане Руслане, насамперед вітаємо вас із почесною грамотою Харківської міської ради! Що для вас означає ця відзнака?

– Звісно, це було приємно. Такі моменти показують, що те, чим займаєшся, не минає даремно й має соціальну цінність. Але я завжди сприймаю подібні нагороди не як особисте досягнення, а як визнання спільної роботи моїх колег, нашого інституту, нашого університету. Ми працюємо разом – викладаємо, досліджуємо, розвиваємо науку, займаємося громадською діяльністю. Тому цю грамоту я сприймаю як колективну відзнаку.

– Які напрями вашої роботи, на вашу думку, могли стати підґрунтям для цього визнання?

– Насамперед це викладацька діяльність – мої курси та взаємодія зі студентами. Другий компонент – наукові проекти. За останні п'ять років наш інститут реалізував понад десять великих міжнародних дослідницьких ініціатив, і ми не зупиняємося. Лише за останній рік підготували понад двадцять заявок на нові проекти. Активно долучаємося до життя університету: від роботи в приймальних комісіях і познавчальній активності студентів до соціальних акцій і співпраці з громадами регіону. Це комплексна, жива робота, мабуть, саме вона стала підставою для відзнаки.

– Які ініціативи вашого інституту

сьогодні справді змінюють суспільство?

– Готуємо соціологів, журналістів, соціальних працівників – фахівців, яких Україна потребує особливо зараз і потребуватиме після перемоги. Наші проекти мають соціальну значущість: від розвитку молодіжних компетенцій – підприємництва, громадської активності – до великих досліджень продовольчої безпеки Харківщини під час війни. Ми проводили продовольчі форуми за участі ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, представників ООН, готували аналітику, спрямовану на реальні зміни.

Важливо й те, що ми підтримуємо наших захисників. Ініціатива “SocioDrone”, започаткована у 2022 році, уже тричі збирала кошти на дрони для студентів і випускників, які служать у ЗСУ. Це наш спосіб бути корисними країні.

– Як студенти реагують на такі ініціативи? Наскільки вони активні?

– Наші студенти неймовірно залучені. Більшість – харків'яни, і навіть ті, хто через війну виїхав за кордон, усе одно вступають саме до нас. Це свідчення не лише патріотизму, а й глибокої відповідальності перед своїм містом і університетом. Студентське самоврядування в нас активне: конференції, творчі конкурси, благодійні збори, зустрічі з випускниками. Багато студентів волонтерять, донатять, працюють у громадських організаціях. Попри війну, відчувається потужна енергія й бажання діяти.

– Над чим працюєте зараз?

– Ми подали низку заявок до Національного фонду досліджень України та Міністерства освіти і науки. Один проект – про синергію

формальної й неформальної освіти: як зробити університети відкритішими, створити індивідуальні освітні траєкторії для здобувачів, налагодити якісну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу.

Інший – про нормалізацію війни, тобто як люди поступово звикають до надзвичайних умов, і це стає їхньою новою рутиною. Хочемо дослідити цей процес серед студентів, медиків, рятувальників, ВПО і розробити тренінги зі стійкості та соціальної згуртованості.

Є також задум дослідити, як війна змінює культурний простір: чому метро стає укриттям і школою, як народжуються підземні університети й нові міські практики. Ми прагнемо, щоб наші дослідження не залишалися лише в статтях, а ставали корисною для суспільства.

– Ви згадали про міжнародну співпрацю. Як вона розвивається сьогодні?

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ УНІВЕРСИТЕТУ

– Маємо багато партнерів у Європі. Особливо тісна співпраця з Oslo Metropolitan University у Норвегії, із яким працюємо ще з 2018 року. Вони одними з перших допомогли нам під час повномасштабного вторгнення – евакуацією, обладнанням, фінансовою підтримкою. Також маємо партнерів у Німеччині, Швеції, Італії, Іспанії, Хорватії, Фінляндії, США. Разом реалізуємо проекти, проводимо літні школи, воркшопи, студентські обміни. Минулого року наша команда побувала в Упсалі. Це було потужно: студенти з усієї України, спільна робота, обговорення майбутнього освіти після війни.

– Як бачите розвиток медіа в Україні в найближче десятиліття?

– Медіа еволюціонують разом із суспільством. Штучний інтелект, цифрові технології, зміни у сприйнятті інформації – усе це перетворює комунікацію. Ми відходимо від традиційного телебачення та радіо, натомість з'являються інтерактивні формати, короткі відео, сторітелінг, подкасти. Медіа стають більш творчими, візуальними, гнучкими. Уже сьогодні харківські «Люк», «Гвара Медіа», «Радіо Хартія» задають нові стандарти, показуючи, що навіть локальні ініціативи можуть бути драйверами змін.

– Якою має бути роль університетів у післявоєнному відновленні країни?

– Колосально. Університети – це не просто місце, де здобувають дипломи. Це середовище, де формують світогляд, громадянську позицію, здатність мислити й діяти. Після перемоги саме університети стануть осередками відбудови не лише матеріальної, а й духовної, інтелектуальної. Вони повинні бути відкритими майданчиками взаємодії між студентами, громадами, роботодавцями, науковцями. Бо університет – це серце суспільства.

– Що вас мотивує рухатися вперед?

– Найперше – студенти. Їхня енергія, щирість, вдячність – це величезна сила.

Друге – колеги, наша спільнота, яка стала справжньою командою. Під час війни це особливо відчутно: підтримуємо одне одного, тримаємося разом.

І третє – усвідомлення, що наша праця має сенс. Коли бачиш, що твої дії допомагають людям, коли знання стають опорою – це найкраща мотивація.

– Про що ви мрієте як дослідник і громадянин України?

– Мрію про перемогу. Про можливість знову подорожувати, хочу побачити Латинську Америку: Чилі, Перу, Аргентину. Відчути іншу культуру, іншу енергію. І це навчитися грати на музичному інструменті. Можливо, на фортепіано. Це дрібниця, але для мене – спосіб пізнати себе з іншого боку.

– Що б ви побажали собі в майбутньому?

– Мабуть, сказав би собі: «Продовжуй робити те, що має сенс. Не втрачай віри в людей і в освіту».

Єлизавета МАНЖОС.

НАУКА В КАРАЗІНСЬКОМУ

ХАРКІВСЬКИЙ ПРОРИВ У КВАНТОВІЙ ФІЗИЦІ: ЯК ІДЕЇ ЛЯПУНОВА З ХІХ СТОЛІТТЯ ДОПОМОГЛИ ПІДВИЩИТИ КОНТРОЛЬ НАДПРОВІДНОСТІ

Команда фізиків Каразінського університету під керівництвом Андрія Сотнікова відкрила новий спосіб підвищення контролю надпровідності у квантових системах. Науковці застосували підхід, натхненний науковими працями видатного математика Олександра Ляпунова, який наприкінці ХІХ століття викладав у Харкові. Дослідники показали, що «керування Ляпунова» може радикально змінити підхід до управління квантовими матеріалами, усуваючи головний недолік традиційних методів фотоіндукції – потребу в ідеально точному налаштуванні лазера. «Якщо не влучити в точну частоту чи амплітуду – ефект просто зникає.

Квантове управління Ляпунова долає цю проблему, автоматично підлаштовуючи параметри, щоб підтримувати надпровідність», – пояснює Андрій Сотніков.

Робота виконана за підтримки

DEVCOM Army Research Laboratory, Office of Naval Research Global (ONRG) та National Science Foundation (NSF) і є яскравим прикладом того, як фундаментальна математика з харківської школи продовжує надихати сучасні відкриття у квантовій фізиці.

Контроль за Ляпуновим: як це працює

Олександр Повігчан, студент ННІ «Фізико-технічний факультет» і учасник дослідження, пояснює суть методу:

– Олександр Михайлович Ляпунов зробив вагомий внесок у теорію стійкості. Він запропонував вивчати стійкість розв'язку, досліджуючи відгук функції Ляпунова на збурення замість того, щоб багатократно розв'язувати систему диференціальних рівнянь, що керує еволюцією системи. Цю ідею можна спрямувати в напрямі побудови динаміки, що забезпечуватиме збіжність цікавого для нас параметра до даного значення (або принаймні

НАУКА В КАРАЗІНСЬКОМУ

запобігатиме більшій розбіжності, ніж та, що є на початку). У цьому полягає ідея контролю за Ляпуновим. Для квантової системи трохи змінюється математика, але ідея і реалізація залишається тією ж.

– Які результати експериментів або моделювання вас найбільше здивували?

– Робота є теоретичною. Вона складається з аналітичних розрахунків поля лазерного імпульсу, що втілює контроль за Ляпуновим, і чисельного моделювання динаміки системи. На підготовчому етапі ми знайшли резонансні параметри, за яких досягається помітний розвиток надпровідності без застосування контролю. Ляпуновський контроль довів, що може досягти тих самих (і навіть кращих) результатів для будь-якого стартового імпульсу. Це вражає, але конкретний фізичний механізм такої динаміки для мене залишався загадкою. Додаткові обчислення під час підготовки відповіді на запитання рецензентів виявили, що контроль за Ляпуновим незалежно від того, яким був початковий імпульс, підлаштовує його під резонансну частоту. Для мене це був приголомшливо красивий результат, оскільки в структурі контролю не міститься явної інформації про резонанси системи, лише заборона на пригнічення надпровідних кореляцій.

– Наскільки цей метод може бути масштабований для практичного використання, наприклад, у квантових комп'ютерах чи сенсорах?

– Концептуально цей метод може бути масштабований для практичного застосування в системах конденсованого стану, де нові ефекти проявляються через взаємодію речовини із випромінюванням. Наше дослідження безпосередньо натхненне потенціалом застосування такого контролю для оптимального розвитку фотоіндукованої високотемпературної надпровідності.

– Яка ваша роль у дослідженні і що ви вважаєте головним досягненням

вашої команди?

– Я переважно відповідав за чисельне моделювання динаміки системи. Важливим досягненням нашої команди вважаю, що нам не тільки вдалося показати, що контроль за Ляпуновим застосовний до розглянутої системи, але й принципово може знайти експериментальні реалізації. Чисельно розраховане поле часто містить неаналітичні артефакти, що не можуть бути відтворені експериментально. Ми показали, що згладжування таких ділянок не впливає на розвиток надпровідних кореляцій. Це дає надію, що метод не є лише красивою іграшкою для теоретиків, а й може стати в пригоді експериментаторам.

Попри те, що дослідження має теоретичний характер, воно містить аналітичні розрахунки та чисельне моделювання динаміки квантових систем.

«Ми спостерігали, що контроль за Ляпуновим здатен досягти, і навіть перевершити, результати, отримані без нього. Це вражає, бо система сама підлаштовує параметри під резонансну частоту, не маючи про неї жодної інформації», – резюмує Олександр Повітчан.

«Краса математики в епоху квантових технологій»

Професор Андрій Сотніков, провідний спеціаліст із квантових

технологій, бачить у цьому відкритті не лише науковий, а й культурний сенс:

«Ідеї Ляпунова геніально прості. Їх активно використовували в класичній фізиці, але квантова спільнота певний час їх оминала. Ми фактично повернули їх у новий контекст».

Андрій додає:

«Це не переосмислення, а радше визнання краси класичної математики в сучасних квантових дослідженнях».

Попри війну, команда продовжує працювати на рівні світової науки: «Рівень підтримується завдяки колегам у Харкові й за кордоном, а також завдяки грантовим програмам фундаментальних досліджень», – наголошує вчений.

Міжнародна співпраця і наукове визнання

Проект є частиною міжнародної ініціативи Impress-U, у якій об'єднали зусилля дослідники з України, Польщі та США.

Його фінансують NSF (американські дослідники), US National Academy of Sciences та ONR Global (українська сторона), а також Польська академія наук.

«Наше головне досягнення – публікація в престижному журналі *Physical Review A*. Це результат дипломної роботи бакалавра з фізтеху. І це, без перебільшення, показник високої якості освіти в Казанському університеті», – підсумовує Сотніков.

Наука, що народжується попри війну

Цей проєкт – не просто наукова подія. Це доказ того, що харківська наукова школа, навіть у найважчі часи, залишається джерелом ідей, які впливають на майбутнє світової науки.

Ліна ТИМАРСЬКА.

ДО ДНЯ СТУДЕНТА

«СИНЕРГІЯ ДОСЯГНЕНЬ»: ЯК ГОЛОВА ПРОФСПІЛКИ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ І ДОКТОРАНТІВ КАРАЗІНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ОЛЕКСАНДР ПЕЛЮХ СТАВ СТИПЕНДІАТОМ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

«Найбільша мотивація – це внутрішнє бажання ставати кращим», – такими словами розпочинає розмову Олександр Пелюх, голова профспілки студентів, аспірантів і докторантів Каразінського університету, активний громадський діяч і стипендіат Президента України. Ми поговорили з ним про шлях до стипендії, про освіту, науку, мотивацію і про те, чому він переконаний, що «можна краще».

– Ви стали кандидатом на стипендію Президента України. Як дізналися про це та які були перші відчуття?

– Здобувачі дізнаються про це від кураторів або з університетських новин. Потім готують документи, які розглядає конкурсна комісія, а далі – вчена рада університету. Навіть її схвалення не гарантує результату, адже остаточне рішення ухвалює Міністерство освіти і науки. Коли вийшов наказ, я, звісно, був радий. Це визнання моїх досягнень і додаткова мотивація.

– Які саме ваші роботи чи досягнення, на вашу думку, стали вирішальними?

– Думаю, найважливішою була наукова частина. У мене чимало публікацій ще з бакалаврату, і в магістратурі я продовжив наукову діяльність. Звісно, враховуються і успішність, і громадська робота. Але головне – це комплекс результатів, а не щось одне.

– Чому обрали спеціальність «Публічне управління та адміністрування»?

– Мій бакалаврат – у сфері кібербезпеки. Проте ще на першому курсі я занурився у профспілкову діяльність, і це підштовхнуло мене до управління. Хотілося не просто бути активним, а розуміти, як це робити правильно.

Тому обрав публічне управління – спеціальність, що формує людей, здатних ухвалювати стратегічні рішення для суспільства.

– Які теми чи напрями в цій сфері вам найближчі?

– Дуже цікавить освітня політика. Також після стажування в Міністерстві у справах ветеранів я зацікавився вете-

ранською політикою. Моя магістерська робота присвячена реінтеграції ветеранів у повоєнне суспільство через систему вищої освіти – як університети можуть допомагати адаптуватися, опановувати нові професії, здобувати нові навички.

– Ви активно займаєтесь громадською діяльністю. Що саме робите?

ДО ДНЯ СТУДЕНТА

– Я очолюю профспілку студентів, аспірантів і докторантів Каразінського університету. Ми захищаємо права здобувачів освіти, надаємо соціально-економічну підтримку, організовуємо культурні та волонтерські ініціативи. Наприклад, під час студентських заходів збираємо кошти на благодійність. Це можливість поєднувати захист інтересів студентів із реальними добрими справами.

– Які навички, набуті під час навчання, вважаєте найкориснішими для майбутньої кар'єри?

– Насамперед комунікативні. Спілкування з викладачами, студентами, адміністрацією – це неоціненний досвід. З професійних знань – розуміння державного управління, місцевого самоврядування, законодавства. Це дає чітке усвідомлення меж своїх дій і відповідальності.

– Чи є викладачі, які особливо вплинули на ваш розвиток?

– Так, мій перший науковий керівник – доктор технічних наук Олександр Олександрович Кузнєцов. Саме він прищепив мені любов до досліджень і навчив розуміти, що таке актуальна наукова тема. Дуже вдячний йому за цей досвід.

– Що вас надихає рухатися вперед, попри труднощі?

– Внутрішнє бажання ставати кращим. Ми живемо в час, коли від нашої кваліфікації залежить майбутнє країни. Тому стояти на місці просто не можна. Хочеться бути частиною тих змін, які рухають Україну вперед.

– Яку роль, на вашу думку, відіграє молодь у формуванні системи публічного управління сьогодні?

– Дуже важливу. Молодь зараз надзвичайно активна – створює молодіжні ради, центри, громадські ініціативи. І держава це підтримує. Як нещодавно казали на одному з форумів: «Жодних рішень про молодь без молоді». І це чудово, бо саме ця молодь колись очолить

державу.

– Які у вас професійні цілі на найближчі роки?

– Передусім, здобути освітній ступінь магістра. Далі бачу себе у сфері публічного управління, можливо, в освітній політиці. У політику йти не планую, але державна служба мене цікавить – це важка, проте цінна школа.

– Що б ви хотіли змінити або покращити у системі державного управління в Україні?

– Зараз триває багато реформ, і це процес не одного року. Якщо говорити про напрям, який мені близький, – це освіта. Думаю, що зможу бути дотичним саме до освітньої політики, адже бачу в ній основу розвитку держави.

– Що б ви порадили студентам, які прагнуть досягти подібного визнання?

– Не зупинятися. Пробуйте себе в різ-

них напрямках, не бійтеся змінювати вектор розвитку. Формуйте коло одноподумців – це найкраща підтримка. І ніколи не втрачайте бажання вдосконалюватися.

– Чи маєте життєве кредо або принцип, яким керуєтесь?

– Чесно, не замислювався. Для мене кредо – це щось дуже важливе, те, що визначає на роки. Поки не готовий вибрати одне, бо, мабуть, ще шукаю.

– І наостанок: чим, на вашу думку, може пишатися Каразінський університет?

– Своїми випускниками, серед яких є три нобелівські лауреати. Своєю незламністю під час війни, активними студентами й викладачами, які залишаються небайдужими. Є багато чим пишатися – і це справжня гордість.

Єлизавета МАНЖОС.

«СТИПЕНДІЯ – ЦЕ ПРО ШЛЯХ І ЗУСИЛЛЯ»: СТИПЕНДІАТКА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ, СТУДЕНТКА ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЛІДІЯ КУЗЬМЕНКО ПРО ВИЗНАННЯ, НАТХНЕННЯ ТА НАВЧАННЯ

Лідія Кузьменко – студентка історичного факультету, стипендіатка Верховної Ради України, ділиться емоціями від отримання нагороди, розповідає про свій досвід у викладанні, секрети організації часу та про те, що допомагає їй рухатися вперед навіть у найскладніші моменти.

– Вітаємо з отриманням стипендії Верховної Ради України! Поділись своїми емоціями.

– Коли я вперше почула схвальну відповідь, дуже щиро зраділа. Досягнення мотивують, позаяк вкотре переконуєшся, що це дійсно твій шлях, що він правильний. Адже від своїх дій отримуєш не лише задоволення, а й визнання, до того ж на такому високому рівні.

– Чим тобі найбільше подобається історичний факультет Каразінського?

– Наш історичний факультет – це платформа для особистісного та професійного зростання. Він дає широту погляду, уміння критично аналізувати інформацію, а викладачі сприяють твоїм дослідницьким пошукам і допомагають втілити найрізноманітніші ідеї. Також це ком'юніті чудових людей, з якими разом ростеш і вдосконалюєшся.

– Як організовуєш свій час?

– Секретів тайм-менеджменту точно немає [усміхається], мені не вистачає ще кілька годин в добі. Але, певно, найголовніше – не намагатися вирішити все і одразу, ліпше планувати свій день і рівномірно розподіляти

навантаження.

– Що б порадила першокурсникам?

– Насолоджуватися! Перший курс – дійсно класна пора, усе нове й цікаве, хочеться спробувати себе в різних темах, дослідницьких напрямках та студентських ініціативах. Пробуйте. Розвивайте свою наукову творчість, знайомтеся, знаходьте друзів та однодумців.

– Чи плануєш працювати за освітою?

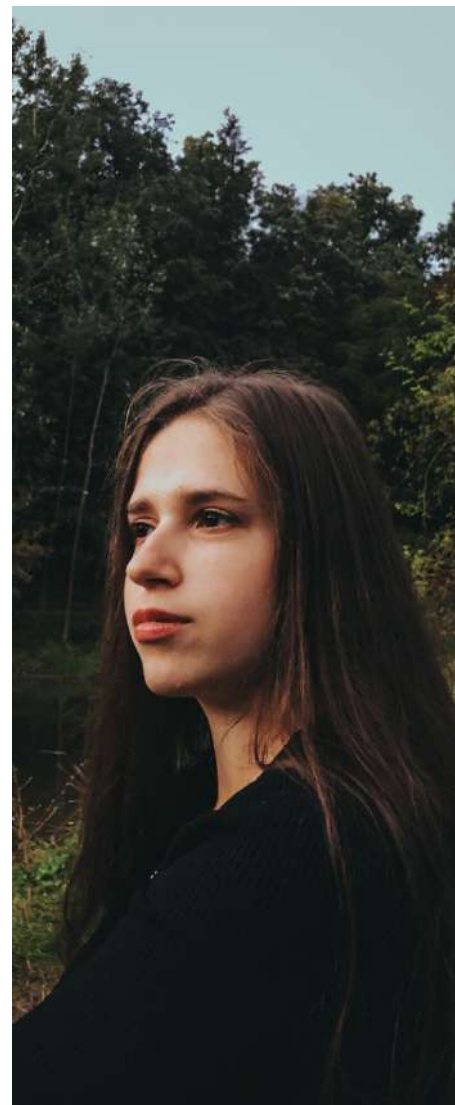
– Звичайно. Насправді я уже маю досвід роботи за фахом. Зараз активно розвиваюся в освітній сфері, подобається працювати з дітьми, бачити цікавість в їхніх очах. Також найближчим часом планую реалізуватися в ще одній надзвичайно цікавій галузі, яка вабила мене чи не з дитинства, тому вже у передчутті нових відкриттів.

– Що надає тобі сил рухатися далі?

– Найбільшою мотивацією для мене є пройдений шлях. Та кількість докладених зусиль, успіхів і помилок – усе це не дає зупинитися і здатися. Якщо ти здолав усі попередні перешкоди, то зараз теж зможеш. Тим більше я не уявляю для себе іншої долі. Також величезною підтримкою є мої близькі люди, щиро вдячна їм.

– Стипендія – не тільки про високі академічні досягнення, а й про сторонні аспекти життя. Поділись, якими своїми досягненнями поза межами університету ти пишаєшся.

– Тим, що я стала вчителькою і

наставницею для дітей. І це не лише освітній процес, а й певною мірою дружба. Оскільки навіть після завершення їхнього навчання ми продовжуємо спілкуватись. Для мене це цінно.

Меланія РИБАЛКО.

СТИПЕНДІАТИ

«НАУКА – ЦЕ НЕ ПРО ТАЛАНТ, А ПРО НАПОЛЕГЛИВІСТЬ»: ІНТЕРВ'Ю З ІЛЛЕЮ ДЕМИДЕНКОМ, СТИПЕНДІАТОМ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Ілля Демиденко – випускник Каразінського університету, фізик, дослідник, володар кількох престижних стипендій, серед яких – президентська та Верховної Ради України. Ми поговорили з Іллею про те, як він прийшов у фізику, над чим працює сьогодні, що його мотивує та як бачить майбутнє української науки.

– Ілле, як почалася ваша історія з Каразінським університетом?

– Напевно, усе стартувало ще у восьмому класі, коли я вперше потрапив на обласну олімпіаду з хімії. Але остаточне рішення вступати саме до Каразіна ухвалив у десятому класі – після знайомства з тодішнім деканом фізико-технічного факультету Ігорем Олександровичем Гіркою. Всього одинадцятий клас я вже планував вступити саме на спеціальність «Прикладна фізика та наноматеріали».

– Чому саме фізика?

– Я почав нею цікавитися приблизно з

дев'ятого класу. У родині в мене були люди, пов'язані з цією наукою, тому це середовище було знайоме. З того часу мене захопила ядерна та атомна фізика – зрозумів, що саме цим хочу займатися в житті.

– Які напрями досліджень вам найближчі?

– Мене цікавить фізика високих енергій, фізика прискорювачів та взаємодія високоенергетичного випромінювання з речовиною. Зараз працюю над двома темами: кільватормним прискоренням електронів – це технологія, яка може зробити прискорювачі значно компактнішими, – та вивченням перехідного випромінювання електронів у твердих мішенях.

– Ви працюєте самостійно чи в складі команди?

– У мене є два наукові керівники. Один з них, Василь Іванович Маслов, зараз працює в Deutsches Elektronen-

Synchrotron (DESY) у Гамбурзі – це своєрідна «Мекка» прискорювальної фізики в Європі. Другий – професор кафедри фізики ядра та високих енергій Каразінського університету Сергій Валерійович Трофименко. Ми співпрацюємо над питаннями випромінювання електронів у речовині.

– Чи надихають вас ваші наукові керівники?

– Так, звісно. Вони завжди готові допомогти, обговорити результати, підказати напрям. Атмосфера завжди товариська, продуктивна. У майбутньому я б хотів стати таким самим дослідником, як вони.

– Ви вже кілька разів отримували президентську стипендію. Як це сталося?

– Про цю стипендію я знав ще зі школи. У деканаті мені запропонували податися, оскільки маю публікації, виступи на конференціях, допомагаю

СТИПЕНДІАТИ

факультету з різними заходами. Зараз це вже четвертий раз поспіль, коли я її отримую. І що приємно – цьогоріч її розмір значно зріс, що, звісно, дуже мотивує.

– Що допомогло вам стати кандидатом на цю стипендію?

– Думаю, мої наукові результати. У мене шість публікацій у журналах, що індексуються в Scopus, і близько десяти виступів на конференціях. Звісно, активна участь у житті факультету.

– Які якості, на вашу думку, потрібно мати стипендіату такого рівня?

– Працьовитість і готовність відкривати нове. Мені дуже близька думка Річарда Фейнмана: «Не існує талановитих людей – є лише ті, хто багато працює».

– Які напрями фізики та нанотехнологій ви вважаєте найперспективнішими для України?

– Насамперед – матеріалознавство, особливо те, що стосується ядерної енергетики. Війна показала, що саме ядерна енергетика – найстабільніше й безпечне джерело енергії. Також величезний потенціал має медична фізика – і ядерна, і неядерна. Сучасна діагностика й лікування базуються на фізичних методах: ПЕТ, МРТ тощо. Звісно, створення матеріалів, сумісних із живими тканинами, наприклад, для протезування.

– Яким бачите своє майбутнє після

магістратури?

– Хочу вступити до аспірантури, досі не вирішив, де саме. Планую здобути PhD з фізики й продовжувати наукову діяльність. Мрію створити власний дослідницький проєкт, але розумію, що для цього потрібно більше досвіду.

– А викладання вас цікавить?

– Якщо буде потрібно – так, але основна мета все ж таки наука.

– Що потрібно, щоб молодь більше йшла в науку?

– Насамперед – гідне фінансування. Якщо науковець в Україні зможе дозволити собі гідне життя, це вже буде мотивацією. Звичайно, потрібна популяризація природничих наук. Вони складні, але саме за ними майбутнє. Без науки немає ні промисловості, ні розвитку держави.

– А що можна покращити в системі освіти?

– Варто збільшити кількість вибіркових дисциплін, зробити навчальні траєкторії гнучкішими: більше практики, більше сучасних тем, щоб студенти бачили, що фізика живе й розвивається прямо зараз.

– Як поєднуєте навчання, дослідження та особисте життя?

– Важко. Особистого життя не так багато, більшість часу забирає робота та наука. Але це мій свідомий вибір.

– Що вас надихає?

– Напевно, усвідомлення, що роблю щось важливе. Ідея створити щось, що реально змінить світ, – це найкраща мотивація.

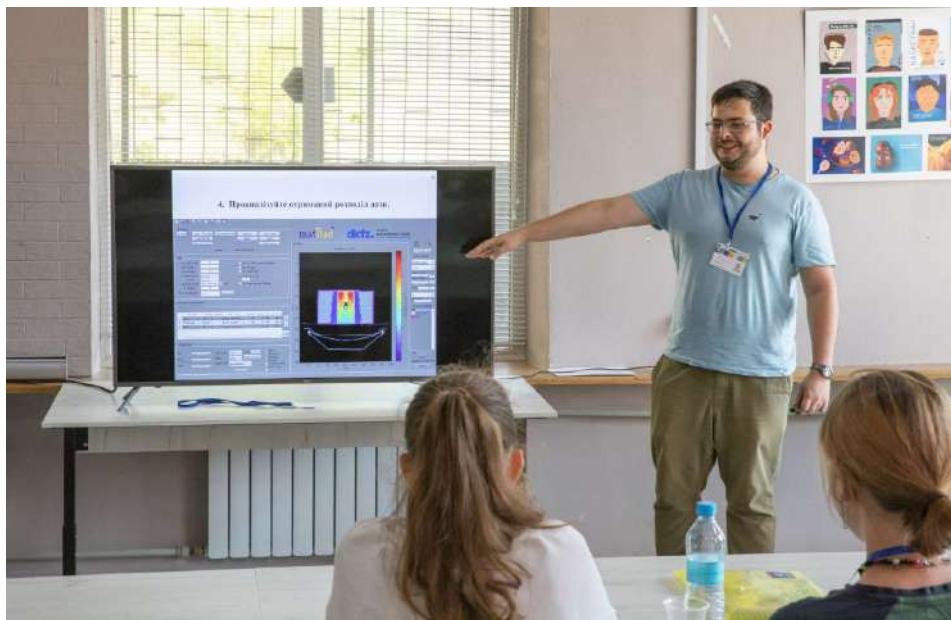
– Можливо, були якісь книги чи фільми, які вплинули на ваше ставлення до науки?

– Так, книга Стівена Гокінга. Вона простою мовою пояснює, як влаштований світ. З фільмів – «Інтерстеллар», «Оппенгеймер», фільми про Алана Тюрінга, Марію Кюрі. Вони показують романтику науки і те, що стоїть за відкриттями.

– Яку пораду дали б студентам, які тільки починають свій шлях у науці?

– Не бійтеся робити помилки – їх роблять усі. І не чекайте, поки вас хтось знайде. Шукайте самі теми, керівників, ідей. Мої перші дві статті, наприклад, виникли просто з власних думок. Я обговорив їх із викладачами й опублікував. Якщо є ідея – дійте. Саме цього іноді не вистачає молодим дослідникам.

Єлизавета МАНЖОС.

ДО ДНЯ СТУДЕНТА

ВІД СТУДЕНТСЬКОЇ ЛАВИ ДО МРІЇ ПРО МЕРСЬКЕ КРІСЛО: ІСТОРІЯ ЛІДЕРА- ВОЛОНТЕРА ЄВГЕНІЯ КАПРАНА»

Євгеній Капран – студент Інституту державного управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, перший голова профбюро свого інституту та волонтер Червоного Хреста України. Ми поговорили з ним про студентське життя, роботу з молоддю в громадах і його майбутні плани.

– Євгенію, як почалася ваша історія в Каразінському і як ви стали головою профбюро студентів?

– Усе стартувало у вересні 2023 року, коли я вступив на перший курс. З перших днів активно долучався до життя університету. Потім познайомився з Олександром Пелюхом, який запропонував створити профбюро в нашому інституті. Ідея мене захопила, і я взяв на себе відповідальність. Так я став першим головою профбюро.

– Чи легко було влитися в таке активне студентське життя?

– Так, воно відкрило мені нові можливості. До нас постійно долучалися нові люди, атмосфера була дружньою. У нас немає ієрархії – ми працюємо на рівних і стали справжніми друзями. Разом не лише організовуємо заходи, а й відпочиваємо, ходимо в кіно, подорожуємо.

– Які події профспілки найбільше об'єднують студентів?

– Ті, що поєднують користь і спілкування: тренінги з лайф-скілів, інтерактивні ігри, панельні дискусії. Але особливу роль відіграють поїздки. Саме під час подорожей студенти ближче спілкуються й стають командою.

– У вас була поїздка до Карпат. Що вона дала?

– Так, ми їздили і взимку, і влітку. Було

складно з організацією транспорту й логістики, але ми впоралися. У Карпатах студенти не лише відпочили, а й згуртувалися. Ми разом піднялися на Хом'як і Говерлу. Це були непрості підйоми, але саме вони навчили підтримувати одне одного. За тиждень ми стали командою, і момент прощання був дуже зворушливим.

– Зараз профбюро співпрацює з Червоним Хрестом України. Як з'явилася ця співпраця?

– Першим став тренінг із домедичної допомоги та мінної небезпеки. Потім додалися тренінги з комунікації, психологічної підтримки, лідерства. Це зовсім інший рівень – ми отримуємо знання від сертифікованих фасилітаторів і передаємо їх студентам.

– Що спонукало вас особисто долучитися до Червоного Хреста?

– У 2022 році я пережив окупацію на Ізюмщині. Тоді довго не було їжі, води, зв'язку. Ми виживали завдяки взаємодопомозі. Саме тоді зрозумів цінність підтримки. Тож, коли з'явилася можливість долучитися до Червоного Хреста, я зробив це без вагань.

– Який вплив, на вашу думку, такі заходи мають на молодь у деокупованих громадах?

– Величезний. Там молоді люди часто почуваються непевно. А тренінги й інтерактивні програми показують, що про них пам'ятають. Це не лише психологічна підтримка, а й мотивація до активності, волонтерства, навчання.

– Чим відрізняється робота з молоддю у великих містах і невеликих громадах?

– У великих містах можливостей більше, але згуртувати молодь важче. У громадах навпаки – можливостей мало, проте кожна ініціатива сприймається з ентузіазмом.

– Які якості найважливіші для волонтера?

– Відповідальність, емпатія, командність, стресостійкість і щирість. Люди завжди відчувають, коли допомога йде від серця.

– Чи допомогла вам волонтерська діяльність у навчанні та студентській роботі?

– Так. Я навчився фасилітації – давати можливість кожному висловитися. Це

ДО ДНЯ СТУДЕНТА

корисно і в профбюро, і у волонтерстві. Також розвинув емпатію та комунікаційні навички.

– А які плани на майбутнє?

– Бачу себе в місцевому самоврядуванні, а надалі – у політиці. Моя мрія – стати міським головою Ізюма. Я хочу відстоювати права й інтереси громади, брати на себе відповідальність й ухвалювати важливі рішення.

– Що для вас означає лідерство?

– Лідерство – це не статус, а дії. Це здатність слухати, надихати й дбати про команду. Лідер робить сильнішими інших.

– Чи важко поєднувати навчання та волонтерство?

– Буває нелегко, але відгуки людей надихають. До того ж моє особисте життя тісно пов'язане з цією діяльністю: моя дівчина також працює у Червоному Хресті, і ми разом проводимо заходи. Це велика підтримка.

– Що б ви побажали студентам і волонтерам?

– Не бійтеся нових можливостей. Вони змінюють світогляд і навіть долю. Волонтерство й студентська активність роблять людину кращою.

– Ваші думки в День народження університету?

– День заснування університету – особливий. Бо Каразінський – це не стіни й не просто історія. Це спільнота, яка завжди тримається разом, навіть у темні часи. Ми – покоління, яке навчається попри війну, волонтерить, допомагає одне одному. І я вірю, що саме нам судилося відновити країну. Каразінський навчив мене головному: свобода мислення, відповідальність і людяність мають іти поруч.

Слизова МАНЖОС.

ФІЗИКА, СИЛА Й ХАРАКТЕР: ІСТОРІЯ СПОРТИВНОЇ ЗІРКИ КАРАЗІНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВАЛЕРІЯ ЗАХАРЧЕНКА

Захарченко Валерій – студент 3 курсу фізичного факультету денної форми навчання, людина, яка вміє поєднувати наукову точність і спортивний азарт. Він яскравий приклад того, як можна одночасно бути успішним у навчанні та виборювати перемоги на спортивній арені.

– Валерію, чому обрав фізичний факультет?

– Я завжди цікавився тим, як працює світ навколо нас. Фізика допомагає не просто вивчати закони природи, а й знаходити нові, інноваційні рішення для сучасного життя. Особливо мене приваблює експериментальна частина – можливість власноруч перевіряти, відкривати й досліджувати. Великий вплив мав мій дідусь: він працював в Інституті низьких температур і часто ділився зі мною своїми знаннями. Саме спілкування з ним запалило в мені любов до фізики та остаточно визначило мій вибір.

– Як поєднуєш навчання та спорт?

– Знайти баланс не завжди легко, але цілком можливо. Вдень навчаюся, відвідую пари та працюю над лабораторними, а ввечері чи на вихідних присвячую час тренуванням. Це допомагає тримати себе в тонусі і фізично, і психологічно.

– Як прийшов до армреслінгу?

– Ще з дитинства мене часто запрошували «поборотися на руках». У школі це перетворилося на справжнє хобі. Армреслінг привернув тим, що на перший погляд здається простим, але насправді – це ціла наука. Тут важливі техніка, підготовка, дихання, емоційний стан і навіть спілкування. Крім того, цей спорт відкриває багато нових знайомств.

– Яким був твій перший турнір?

– Першим серйозним випробуванням став обласний студентський турнір, де я здобув третє місце. Враження були неймовірні – багато учасників, сильні суперники, атмосфера боротьби. Це дало мені розуміння, що я на правильному шляху.

– Що для тебе найскладніше під час змагань?

– Найважче – це непередбачуваність. Ти не знаєш, як діятиме суперник, яку стратегію обере. Це вимагає швидкого аналізу та концентрації вже під час самої боротьби.

– Твоя підготовка до змагань, який

алгоритм тренувань?

– До першого турніру я не готувався спеціально, але зазвичай маю 3–4 тренування на тиждень, одне з яких – спеціалізоване з армреслінгу. Успіх тут залежить не лише від сили, а й від психологічної підготовки, вміння зберігати спокій і мислити стратегічно.

– Чи доводилося робити паузу?

– Так, невелику перерву брав через непрості обставини, але повністю від спорту не відходив. Армреслінг уже став частиною мого життя, і кидати його я не планую.

– Яку пораду даси новачкам?

ДО ДНЯ СТУДЕНТА

– Насамперед спостерігайте та навчайтесь. Поговоріть із досвідченими спортсменами, спробуйте себе в простих вправах. Якщо ви ще далекі від спорту, починайте з базових речей: укріплення тіла, щоб уникнути травм. Потім уже можна відпрацьовувати техніку, вивчати види боротьби, сильні й слабкі сторони свої та суперників.

– Що, на твою думку, головне в спорті та навчанні?

– Найважливіше – це гарне самопочуття, емоційна рівновага й уміння боротися зі стресом. І в спорті, і у фізиці важлива витривалість, послідовність і внутрішній спокій, особливо зараз, коли ми живемо в складний час.

– Розкажи про нагороди та змагання.

– Вперше я отримав нагороду від Відокремленого підрозділу ГО «Федерація армреслінгу України» у Харківській області. Це були обласні студентські змагання, і я взяв у них

участь уперше. Отримав велике задоволення від самої участі та від чудової організації події. Хотілося б, щоб подібні змагання проводилися частіше, адже вони об'єднують і мотивують до нових звершень. Моя медаль для мене – символ прагнення до найкращого.

– Що для тебе означають перемоги?

– Кожна нагорода – це не лише результат тренувань, а й мотивація рухатись далі. Коли стоїш на п'єдесталі, розумієш, що всі зусилля були не даремні й хочеться ставати ще кращим.

– День народження альма-матер та День студента, які думки та плани на майбутнє?

– День народження університету – це справжнє свято для всіх каразінців. Саме тут ми здобуємо знання, досвід і впевненість, які допомагають будувати кар'єру та змінювати світ на краще. Навчання у Каразінському формують особистість, надихає мріяти й діяти.

На мою думку, чудовою традицією могло б стати проведення Дня талантів, коли кожен студент матиме можливість продемонструвати свої здібності.

Було б приємно у день святкування зустрітись зі студентами, викладачами, відчувати справжню атмосферу єдності нашої великої університетської родини.

У День заснування університету особливо відчувається, що ми – частина великої історії. Навіть під час війни студенти продовжують вчитися, розвиватися, підтримувати одне одного й залишатися сильними. Я бачу, як мої однокурсники знаходять у собі сили поєднувати навчання, волонтерство, роботу, спорт. Це надихає. Каразінський – це не лише знання, це характер. І я пишаюся бути частиною цієї спільноти, яка не здається, а рухається вперед, як би складно не було.

Софія ШУЛЬГА.

СТУДРАДА

STUDIGITAL 4.0: КОЛИ ХАРКІВ ГОВОРИТЬ ГОЛОСАМИ МОЛОДИ

У ЄрміловЦентрі як завжди гаряче. Напередодні Дня студента він гуде голосами, сміхом, дискусіями й кавовими ароматами – саме так звучить молодість у Харкові.

26 жовтня тут зібралися ті, хто творить медіа нового часу – студенти, журналісти, дизайнери, фотографи, креатори з усієї України. Всеукраїнський студентський медіафорум StuDigital 4.0 знову перетворив ЄрміловЦентр на місце сили, натхнення й щирих розмов про те, як не мовчати, навіть коли навколо – війна.

Організований студрадою Каразінського університету, StuDigital уже четвертий рік поспіль об'єднує тих, хто мислить сміливо. Починався він як майданчик для студентських медіа, але давно переріс у спільноту, що формує нову культуру комунікацій – чесну, людяну й небайдужу.

Перший форум започаткували у 2021 році. У 2022 році, коли повітряні тривоги стали частиною щоденності, подію провели онлайн під гаслом «Ракетами знання не зруйнувати» – і навіть тоді змогли зібрати понад 40 тисяч гривень

на благодійність. Минулого року StuDigital повернувся офлайн – і Харків знову заговорив голосами молодих журналістів.

Цьогорічна тема – медіа, культура, креативність і ідентичність Харкова під час війни. Упродовж дня тут звучали історії, які не залишають байдужими:

Карина Литвиненко, авторка проекту «Люди – історії війни», нагадала, що журналістика – це передусім про людей,

а не про заголовки.

Єва Лукаш поділилася власним досвідом відеопродакшену в час, коли «страшно, але треба».

Команда Kukurudza Media – Анна Ананьїна та Анна Дахновська – розповіла, як перетворити Instagram на простір щирих комунікацій.

Вікторія Якименко навчала бачити історію у кожному кадрі, а Катерина Переверзева з «Люку» показала, де шукати креатив, коли, здається, вигадати вже нічого неможливо.

Марія Богаєнко довела, що менеджмент – це не про бюджети, а про віру в команду.

Між лекціями – кава, обійми, нові знайомства, нетворкінг і плани на спільні проекти. У просторі, який одночасно є сучасною галереєю й безпечним укриттям, народжувалися ідеї, що точно не залишаться тільки словами.

На завершення – підсумки, подяки, подарунки, музика й сміх. StuDigital 4.0 закінчився не крапкою, а трьома крапками, адже кожен, хто тут був, продовжить цю історію у своєму місті,

СТУДРАДА

у своїх текстах, відео й подкастах.

Бо Харків – це не лише місто-фронтир. Це місто, де вирує життя, де народжуються сенси, де молодь говорить упевнено, натхненно, по-каразінськи.

Ліна ТИМАРСЬКА.

ВІДЛУННЯ ІСТОРІЇ

ІСТОРИКИНЯ ОЛЬГА ВОВК – ПРО ВАСИЛЯ КАРАЗІНА Й ПРО ТЕ, ЯК ВІДКРИТТЯ УНІВЕРСИТЕТУ ПЕРЕТВОРИЛО ХАРКІВ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ СЕРЦЕ УКРАЇНИ

Історикиня Ольга Вовк – про Василя Каразіна й про те, як відкриття університету перетворило Харків на інтелектуальне серце України

Відзначаємо 221-шу річницю від дня заснування одного з найкращих закладів освіти в Україні – Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Заснований у 1804 році за ініціативою видатного українського інтелектуала та громадського діяча Василя Назаровича Каразіна, наш університет пройшов шлях від невеликого закладу освіти до потужного науково-освітнього центру міжнародного рівня. Про постать засновника та про те, як відкриття університету перетворило Харків на інтелектуальне серце України – у нашому матеріалі.

«Його доробку вистачило б на кілька життів», – розповідає про Василя Каразіна історикиня, кандидат історичних наук, заступниця директора центру українських студій та краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька, викладач кафедри історіографії, джерелознавства та археології Ольга Вовк. І справді, життя засновника університету було схоже на роман – з пригодами, пристрасстю до знань і вірою в силу людського розуму.

Василь Каразін народився на Слобожанщині, у селі Кручик на Богодухівщині. Його батько походив із Балкан, мати – зі старовинного козацького роду, і серед предків був навіть соратник Богдана Хмельницького. Символічно, що ім'я Василь він отримав під час хрещення, а не при народженні – первісно його назвали Богданом.

«Це була людина колосального масштабу. Без систематичної освіти, але з енциклопедичними знаннями. Він міг би викладати в будь-якому університеті Європи. І це було б честю для закладу», – каже пані Ольга.

Як народжувався університет

Початок XIX століття. Харків – невелике провінційне містечко, у якому навіть весною й восени оголошували «брудні канікули»: вулиці перетворювалися на ріки багна. І саме тут Каразін заговорив про університет – як про центр думки, науки, культури, як про серце, що має запусити кровообіг інтелектуального

життя.

«Він переконав громаду Слобідсько-Української губернії, що Харкову потрібен університет. Це була грандіозна ідея для тих часів у місті, яке попри свій статус губернського центру за розміром поступалося навіть Охтирці та Валкам», – розповідає історикиня.

Харків мав, утім, важливу перевагу – колегіум. Саме тут колись викладав Григорій Сковорода, якого називали «ходячим університетом» і духовним попередником Каразіна. Дитина, яка бачила Сковороду, виросла в людину,

ВІДЛУННЯ ІСТОРІЇ

що продовжила його ідеї – втілила мрію про університет.

Місто, що прокинулося

Відкриття університету стало подією, яка буквально переписала долю Харкова. До міста приїхали викладачі з німецьких земель, Австрії, Франції. Харків за кілька десятиліть із провінції перетворився на потужний науковий і культурний центр. Тут почали народжуватися проривні ідеї, формували наукові школи, відкривали перші лабораторії.

«Саме в Харкові пролунала перша у світі академічна лекція українською мовою. Університет став не лише центром науки – він став центром національного пробудження. З університету вийшли

ті, хто формував українську історію й культуру. Недарма літературознавець і публіцист Юрій Лавріненко порівняв заснований Василем Каразіним університет із животворним джерелом, що сформувало багато поколінь інтелектуалів, які суттєво вплинули як на Україну, так і на увесь Схід Європи. Харків став містом, у якому народжуються ідеї, містом, що мислить і творить», – нагадує Ольга Вовк.

«Це про рух, служіння, натхнення»

Понад два століття минуло від часу, коли Василь Каразін заснував університет. Але його дух – дух пошуку, відданості громаді, натхнення – живе й сьогодні.

«Під час війни ми знову бачимо, як

університет і Харків залишаються центром стійкості. Ідеї Василя Каразіна – про розвиток, про постійний рух уперед, про безкорисливе служіння позачасові», – говорить історикиня.

Місто, що виросло з університету

Харків став тим, чим є сьогодні – містом університетів, наукових інститутів, відкриттів – завдяки ідеї, що зродилася в серці одного геніального українця понад два століття тому.

Каразінський університет не лише змінив Харків. Він навчив його мислити. І цю здатність уже неможливо відібрати.

Підготувала Ліна ТИМАРСЬКА.

О. А. Хмельницький. Відкриття Харківського університету у 1805 р.

ШАНУЄМО ІМЕНА

ЗАГИНУВ, ЗАХИЩАЮЧИ УКРАЇНУ, СТУДЕНТ ФАКУЛЬТЕТУ ПСИХОЛОГІЇ МАКСИМ ЧАГОВЕЦЬ: УНІВЕРСИТЕТ СПІВЧУВАЄ...

Каразінська спільнота з глибоким сумом повідомляє про непоправну втрату.

5 листопада на Запорізькому напрямку загинув студент першого курсу факультету психології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, військовослужбовець Максим Чаговець.

Максим із 2016 року боронив Україну, стояв на захисті рідної землі, проявляючи мужність і відданість, що заслуговують найвищої шани. Після перемоги він мріяв присвятити себе психології та пізнавати глибини людської душі.

Його шлях обірвався занадто рано, але приклад його відваги, щирості та любові до України залишиться назавжди в наших серцях.

Світла пам'ять Герою. Герої не вмирають.

УНІВЕРСИТЕТ
СПІВЧУВАЄ

